

PREUS

Artá Un trimestre	1'50
A fora any	7'00
Al Extranjer id.	10'0

Número solt
0'10 cts.

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

Artá 10 Juny de 1922

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantons, 3

PER LA PATRIA.

Bons Artanenes: per, voltros van aquestes quatre retxes que posam avui devant la vostra vista; per tots els qui vos portau com a bons, sempre que de fer be se tracta; per tots els qui sempre que se vos demani un sacrifici per Deu o per la Patria se vos troba disposats a ell. La vostra actuació pot esser poc estimada pels homos, però estau segurs qu'és molt meritòria devant Deu, que al cap i a la fi és l'únic qui paga en justícia, és l'únic qui sap estimar justament tots els nostres actes.

Voltros sou aquells que sempre que se* toca a les vostres portes demanant-vos qualca cosa per una obra de la nostra vila no teniu un no mai i sempre allargau la vostra ma per contribuir en lo posible a tot lo bo. Sa vostra ajuda és més estimable quant més censurada pels demés és l'obra que se va a fer; el vostre sacrifici és més gran i per tant té també un major mérit.

Es ver que les demandes son moltes, com son moltes per una banda les necessitats i per l'altre les nobles idealitats. Mes

si ara mateix, serenament, després de tants de sacrificis que se vos han demanats, amb tota tranquilidat reflexionau sobre el passat i el present, ¿sentiu a faltar totes les llimosnes que heu fetes? Creis que amb les pessetes, amb les pessetes o amb els duros que heu donats segons la vostra posició serieu més rics? La vostra vida ha haguda de sufrir cap canvi a causa de lo que hajau donat per Deu o per la Patria? Joestic seguríssim de que la vostra conciencia vos dirá que sou ben igual de lo que serieu, i en canvi teniu en la plana del Haver del llibre de la vostra vida un crèdit que se vos haurá d'abonar en l'hora de la mort.

Dins la nostra vila, paulatinament, s'ha anat fent per l'esfors comú. Aquí tenim tota la restauració del temple parroquial que fou embellit de manera que avui tots n'estam orgullosos. Allá hi ha l'escalonada de St. Salvador que mostra sempre a tots els visitants externs com a lo milloret de la vila. En un altra orde, l'any passat per suscripció pública ferem unes festes per l'inauguració del ferrocarril que cridaren l'atenció de tota Mallorca.

Ara mateix s'está fent la restauració de Convent de St. Antoni i la de la Creu del Na Bernada. Tot aixó, com a més important, se destaca par demunt les llimosnes donades a l'associació de Obreres de St. Josep, i totes les demés suscripcions que no per ésser petites son menos meritories.

Idó, després de tant de bé, ¿no creis que noltros som els mateixos, que l'nostro benestar no hauria augmentat si no haguéssim fet tot aixó, i que fins i tot un puntet més haguéssim pogut fer si hagués estat precis?

Pensem amb els demés. Mirem Alemanya per exemple, com veient-se auorreada per la gran guerra ha sabut trobar en tots els seus fills, adalits, fervents patriotes que consenten per ella cedir fins a dues «hores diaries» del seu jornal per reeixecarla an el punt d'abans.

¿Perqué noltros, no hem de tenir dius el nostro pressupost familiar un tant per cent de les entrades a disposició de tantes obres com encara haurien de dur se a cap? Es més, hauriem d'esser noltros mateixos els que

nos adelantassem an els demanants i al veure necessitats o conveniencies demanar que sien reparades o empreses.

Se diu, que se volen suspendre les obres de restauració del Convent per no cansar an el públic. Sabem que no se gosa empèdre l'aixecament del monument que se projectá dedicar an aquell gran patriei, aquell artanenc virtuós i sabi P. Fr. Antoni Llinás, an a qui estam obligats a honorar com se mereix.

¡I tot per no cansar-mosl.

Es ver que tot d'un cop és sobrat; però de gota en gota, no representa més que la molestia de tenir que pagar més vegades. Si tothom fes el petit sacrifici de donar per la patria un poc setmanal ¿qué no se podria fer? Un poble pot molt, si vol. Entre molts de petits esforços se fan obres grans.

¿Perqué no hem de constituir una Associació que podriem dir "d'Amics d'Artá" que tengués per fi recullir aquests petits esforços individuals i dirigués a cap tota l'obra de restauració, embelliment i progrés de la nostra vila.?

Nos queda el planetjar aqueixa idea, però com l'assumpte és llarg ho deixarem pel n.º pròxim.

A. F.

La nostra Patrona

II

Patró d'un lloc és propriament aquell Sant que s'ha elegit co-

me singular advocat devant Deu: observant en la seua elecció les regles contingudes en el decret del Papa Urbá VIII de 23 de Març de 1630.

Antigament, no fa cent anys encare, el nom de Titular d'una Esglesia i el de Patró d'un lloc se prenien indistintament fins i tot en les mateixes Rúbricas i Decrets de l'Esglesia ctr. entre molts d'altres els Decrets 2002, 3043, 3048, 3235. Are tenen significació distinta.

A Artá, per exemple el Titular de la Parroquia és el misteri de la Transfiguració, el del Convent Sant Antoni de Pádua; la Patrona de tota la vila i terme és la Mare de Deu de Sant Salvador.

Segons les normes establertes en el Decret citat, encare vigent, l'elecció del Patró s'ha de fer pel poble mateix o pels seus representants amb manament especial per aixó, amb consentiment del Clero i aprovació del Bisbe. La causa s'ha d'enviar a Roma a la S. Congregació pel seu examen i aprovació definitiva.

Aquestes normes maná Urbá VIII que fosen observades en les eleccions futures, *in posterum servari*, però les eleccions anteriors fetes sense tal procediment no foren anulades.

Es més: pareix que han de ser considerats come vertaders Patrons els que s'han tenguts per als després del any 1630 per espai al manco de cent anys, mal dement no consti ni se sapí res de la seua elecció (A. Béaz-Sc-láns-Casanueva).

Aquesta és la doctrina que regeix en materia i eleccions del Patró.

¿Quina aplicació cal fer-ne an el cas de la Nostra Patrona?

* *

En l'acte de erecció i donació de la Parroquia d'Artá, fet l'any 1240, deu anys després de la Conquesta pel primer Bisbe de Mallorca D. Ramón de Torrella a Fr. Ramón de Fraga, prior del monestir de ^{San}Bellpuig d'Artá, no s'anomena encare quin era el titol que tenia la tal parroquia. Aquest és el primer document i més fonamental de la nostra historia esglesíastica. La Bul·la de Inocenci IV, expedida a Lyon pel Abril de 1248, vuit anys després confirmant les Esglesies i possessions de la Seu mallorquina, ja l'anomena amb el titol d'Esglesia de Sta. Maria: «Sancta Maria de Artano Ecclesia» De la mateixa manera és titulada la Parroquia d'Artá en l'autorizació de construir una capella nova de la primitiva Esglesia, concedida pel Vicari Capitular l'any 1386 al distingit Jaume Vives a honra i gloria de Sant Juliá, mártir; així també la anomena l'hon. Vicari General donant possessorí del benefici fundat en l'Esglesia de Sta. Maria d'Artá pel ven. Romeu Blanquer an el preverer Guillem Pou, l'any 1431 i d'aquesta manera apareix en distints documents del sigle XVI, per citar-ne de cada sigle.

El segell sac que usava la parroquia d'Artá a principis del sigle XIX encare duia en el centre l'imatge de Nostra Senyora. Els ploms amb que se donaven les distribucions als sacerdots anteriors i posteriors al sigle XVII tenien esculpida l'imatge de la Mare de Deu. I l'any 1689 se conservava encare a la Parroquia, pareix que arreconada, una imatge de Sta. Maria que tenia gravades en els seus peus l'escut i armes de la nostra vila.

¿Fins quant va esser la nostra, Parroquia de St. Maria?

El primer document en que hem vist el nom de la Transfiguració, és de l'any 1624. És la fundació del benefici d'organista feta aquest any pel Magnífic Juan B. Poquet, ciutadà militar de S. M. en l'altar major «qui està, diu, baix de l'invocació de la Transfiguració de N. S. J.

Are bé, tenguent en conte, com hem dit, que antigament el nom de Titular i Patró se donava indistintament, i que el Titular de la Parroquia d'Artá era Sta. Maria desde la Bul·la de Inocenci IV i durant els sigles XIII, XIV, XV i XVI, ¿podriem dir que també Ella era la seua Patrona, abans ja del decret de Urbá VIII de 1630?

Seguirem concretant més i més, si Deu ho vol.

LL. LLITERAS PVRE.

Excursions a Felanitx

Dilluns, mitjana festa de Pasqua, l'Associació de "Maries" feren una excursió a la Ciutat de Felanitx amb l'objecte de visitar l'exposició del Centre Eucarístic d'allà i veure si és possible fundar-ne un de similar en la nostra vila.

A les tres de la matinada les digueren missa i combregaren en n.º de 21 i en carruatges partiren a les 4 del matí regressant al vespre. Se feu baix la direcció de les Germanes de la Caritat.

Tornaren entusiasmadés de la bona organització i feines fetes per aquell centre que ha dedicades les seues activitats a la recomposició de les moltíssimes teles antigues d'aquella Parroquia i a la confecció d'Osties per tota aquella enconrada, haguent-ne fetes ja passat de tres milions.

Nos alegrem de que l'excursió tengués feits èxit i de veure que en tots els ordres hi ha qui pensa en aprofitar les activitats de la nostra vila, desitjant que sia prest un fet tan hermosa organització.

El mateix dia, anaren també a la ma-

teixa Ciutat els Srs. D. Pere Morell Olea, D. Sebastià Blandes i l'exbatle D. Andreu Femenias per assistir a la "Diada vitícola" que s'hi celebrava baix la direcció del enginyer director de la Estació enològica felanitxera D. Arnest Mestres. Venen entusiasmadíssims de les obres que han pogut contemplar en ple funcionament, de les realitats que han tocades amb les mans. Tal volta en el pròxim n.º publicarem una ressenya de la Diada feta per un dels assistents.

Excursió escolar catalana

El dissapte de Cincogema a les 10 del matí arribaren amb autos els joves alumnes de les escoles complementaries d'Oficis del Ajuntament de Barcelona que com se sab subvenciona cada any amb un viatge instructiu an els més aprofitats i distingits del curs. Dirigeixen l'excursió el Regidor d'aquell Ajuntament D. Joaquín M.ª Nadal i els professors Srs. Soler, Rey, Pujols i el Segretari de la Comissió de cultura Sr. Tarragó. Els acompanyaven l'Inspector de 1.ª ensenyansa i bon amic nostre D. Juan Capó, D. Juan Ferrer Profesor de l'Escola Normal i D. Miquel Garau.

Les rebé en la seua casa el farmacèutic Sr. Garcías que les obsequià, i acompanyats després del mestre Sr. Ferrer visitaren St. Salvador i la Parroquia i d'allà passaren a la Sala aont les reberen el batle D. Juan Casellas, el Segretari Sr. Sard, D. Pere Morell i el Sr. Garcías. Després de les salutacions de rúbrica el batle les obsequià amb pastes, licors i tabac.

De Capdepera

Durant aquesta setmana creim que el poble ha comensat a veure ja bastant be com quedarà el santuari de Nostra Senyora de l'Esperança després d'acabar les obres que hi ha comensades.

Aquests dies comensaren els mestres a senyar els mitjans en la capella que fins ara hi han fet l'obra.

Un altre dia mos ocuparem en descriurer-ho.

La suscripció a favor d'aquestes obres continúa oberta i va creixent d'un modo admirable; si així segueix un temps igual a n'el que fa que comensá, segurament s'acabaria de reformar casi tot l'Oratori. Deu heu vulgui.

—Les Filles de Maria diumenge feren la conclusió del mes de Maria. Fonec solemníssima la funció, i va esser digne acabament de tot el mes.

—Aquesta setmana en atenció a lo llarg que resultá la croniqueta passada, aixac n'quí.

Corresponsal

Capdepera 31-5-22

Pels soldats de Melilla

El no haver tenguda noticia anticipada del dia en que vendrien de Palma els soldats artanencs que eren a la guerra i foren repatriats, impedí que se celebrás a laseua arribada una manifestació de la gaubansa que'l poble sentia.

Mes el Magnífic Ajuntament a proposta del Batle D. Juan Casellas volgué fer un acte que resultá bastant be. La mitjana festa de Cincogema al hora-baixa tot l'Ajuntament en Corporació i el Jutge D. Juan Sancho les acompanyaren, tots cinc vestits d'uniforme, al Santuari de Sant Salvador avon després del *Te Deum* i Conclusió de les Coranta Hores que s'hi celebraven se cantá una Salve a la Verge per haver permès que retornassen bons i sans del camp de batalla.

Els cinc soldats son: Antoni Juan Jaume (a) Pistola que's cabo.

En Gabriel Cursach Tous (a) d'Algaida, Antoni Sabater (a) Fusteret, Juan Nabot Ferrer (a) Tit i Gaspar Roselló (a) Fic.

Després de l'acte s'organizó la comitiva a la que s'ajuntá el clero parroquial anant a la Casa de la vila avon se les serví un abundant refresc.

Donam l'enhorabona als soldats repatriats i felicitem a l'Ajuntament i Autoritats que han sabut honrar degudament als defensors de la Patria.

Festa de St. Antoni

PROGRAMA

Dilluns dia 12, a les 8 del vespre Completes solemnes. a les 9 sortida de l'elegant Carrossa que recorrerà l'itinerari de costum.

Dia 13 a les 9 i mitja Tercia i a les 10 Ofici solemne amb sermó que predicarà el Rt. P. Antoni Mojer, i se cantarà una missa a tres veus. Al decapvespre a les 3 i mitja vespres i a les 5 sortida de la Carrossa i després corregudes de cintes a la plàsseta del convent. El vespre a les 8 conclusió de la novena amb sermó pel mateix orador.

NOTA.—Els xiclistes que vulguin pendre part en les corregudes de cintes han de donar abans el seu nom an el Superior del Convent. El dia de St. Antoni al mig dia se donarà per closa la llista.

RELLIGIOSES

Els dies 4, 5 i 6 se celebraren a St. Salvador les Coranta Hores anunciades que foren molt solemnes, Predicà el Rt. Sr. Carbonell de Maria i el chor de St. Vicens cantà la Missa d'Angels alternant amb el chor.

FESTA DEL CORPUS.—Aquesta festa del pròxim dijous serà revestida de gran solemnitat. Al Ofici predicarà, el P. Pondal i Dominico.

El decapvespre a les 5 se ferà la Processó per la qual se conviden a tots de els homos a dur cera que se repartirà en la sacristia. S'ha contractada la Banda de Música dels exploradors de Manacor.

NECROLOGIA

†

Després de sufrir una molt delicada operació a Barcelona dissapte passat s'en volà an el cel la nineta de 4 i mig anys, Aineta Amorós Moragues filla del nostre amic, el propietari d'aquesta vila D. Pere Amorós. Donat l'èxit amb

que's feu l'operació no era d'esperar el fatal desenlós, mes Deu volgué premiar amb el cel els penosos i llargs sufriments de la nina, i poques hores després de operada morí.

Embalsamat son cos convenient i posada dins una hermosissima caixa, fou transportada aquí. El dimars dematí arribà a Palma amb el vapor i a les 11 amb tren funerari exprés fou duita a Artá aont arribà a la 1. A l'estació hei acudi una gentada extraordinaria i desde allà s'organisà una gran acompanyada a la que assistí el clero parroquial amb creu alsada, la Comunitat de Franciscans i la plana major de la vila que l'acompanyà fins al punt acostumat.

Acompanyam amb el sentiment a sa distingida familia.

AJUNTAMENT

Sessió del dia 21 de Maig.

Baix la presidencia del Batle Major D. Juan Casellas se celebrà sessió ordinaria. Llegida i aprobada l'acta anterior s'acordà:

Primer.—Fer per administració un abeurador en la barriada de "Na Caragol" autorsiant al Sr. Batle perque escullesca el boc aont s'ha de construir.

Segon.—Solicitar del Govern que la conducció del Correu diari fins a Sa Colonia de St. Pere se fassí amb carruatge.

Tercer.—Arretglar per administració l'abeuredor de sa Carretera Nova, que está un poc espanyat.

Sessió del dia 28 de Maig.

Presidida pel Batle D. Juan Caselles se tengué la sessió a l'hora acostumada llegint-se i aprovant-se l'acta anterior i després s'acordà:

Primer.—Autorisar al Sr. Batle perque mentres heu permetin els fondos municipals aboní totes les partides que tenen consignació fixa i determinada en el vigent pressupost.

Crónica

DEL TEMPS.—Després de les dies de sol calent han venguts els dies

bascosos, emboirats i humits que cada any sol fer an aqueix temps. Pel contingent ha plogut molt; fins a certs punts ha feta torrentada, però per aquí no ha arribada la pluja.

ESTAT SANITARI.—Gracies a Deu no hi ha epidemies. A causa de l'excés de calor i fruites hi ha els conseguints cólics, disenteries, emp però res més. No hi ha tampoc morts.

AGRICOLES.—Se sega a la vela. Els sembrats han torsut el coll i s'han tornats grocs amb poques setmanes i el segar s'es adelantat. Hi ha qui diu que a causa de la calor tan primerenca han quedats com espantats i se suposa que retrá poc demunt l'era. En canvi l'oliva va tan adelantada que suposen que aqueix temps humit i calent que fa ara i li sol esser tant contrari, ja no li ferá mal.

PONTS.—Ja donarem comte del pont que s'ha construït de part del Ajuntament i confrontants en el torrent del Molí Nou. Está també acabat el nou pont que per comte del Estat s'ha construït par d'avall el de Capdepera que com se sap la torrentada de fa dos anys el posà en perill. Amb aqueix pont ha quedat rectificat el colso tant pronunciat que feia la carretera i és més doís pels vehículs que hi passen.

També s'ha sollicitat del Ajuntament la construcció d'un altre pont en el camí de Sa Corbaya demunt el torrent de Son Curt.

ESCOLES DE NINS.—Com l'ajuntament s'ha vist precisat a desocupar el local de nines del carré de la Puresa i el de nins de Sta. Catalina, s'ha pensat en llogar la casa de l'amo'n Tomeu de Son Real del carrer de Bellpuig, en el qual fent-hi les obres convenientes se podria dispondre de dues sales i en elles s'hi passarien les dues escoles de nins en vistes a sa graduació i en canvi la actual de la Sala s'habilitaria per nines. Al estar fet el contracte i dispostes les obres a fer en parlarem amb més detenció.

Aquest periódic está subjecte a censura esglesíastica.

